

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра германської філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРЕТИЧНА ФОНЕТИКА (НІМЕЦЬКА МОВА)

напрямпідготовки6.020303 Філологія. Мова і література (німецька)
галузьзнань0203 Гуманітарні науки

ІнститутФілології

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	2502
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«	20 ____ р.

2016– 2017

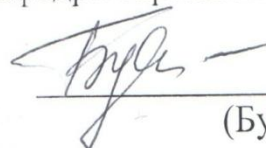
Робоча навчальна програма «Теоретична фонетика (німецька мова)» для студентів 3 курсу за напрямом підготовки 6.020303 Філологія (мова і література (німецька), галузь знань 0203 Гуманітарні науки 2016 – 2017 року – 15 с.

Розробник: Драч Наталія Євстафіївна, викладач кафедри германської філології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри германської філології

Протокол від “Л” вересня 2016 року № 2

Завідувач кафедри германської філології

(Буніятова І.Р.)

Структура програми типова.

Години відповідають навчальному плану.

Заступник директора інституту Філології
з науково-методичної та навчальної роботи

(Заяць Л.І.)

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
2. ПРОГРАМА КУРСУ.....	6
2.1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ.....	6
2.2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
2.3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
2.3.1. ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.....	8
2.3.2. ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.....	8
2.3.3. ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III.....	9
2.4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ	11
2.5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА.....	12
2.7. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	12
2.8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	13
2.9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ.....	13
2.10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	14

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Теоретична фонетика (німецька мова)» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою германської філології на основі освітньо-професійної програми підготовки студентів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Теоретична фонетика (німецької мова)» висвітлює основні проблеми та аспекти фонетичної системи сучасної німецької мови з точки зору професійної орієнтації студентів.

Мета навчальної дисципліни - ознайомити студентів з основними лінгвістичними поняттями та термінами з курсу теоретичної фонетики німецької мови; з фонетичними характеристиками сучасної німецької мови; ознайомити студентів з традиційними і новітніми науковими теоріями у галузі теоретичної фонетики і фоноетимики, а також із засобами утворення звуків мовлення, їх акустичними й фізіологічними властивостями. Зазначений курс покликаний розвивати у студентів теоретико-гіпотетичне мислення, формувати навички практичного опанування мови.

Завдання дисципліни:

- дослідити базові категорії лінгвістики й основні поняття теоретичної фонетики німецької мови;
- охарактеризувати аспекти вимови німецьких звуків-фонем та основні орфоепічні норми;
- дослідити мовленнєву діяльність з позиції норм вимови, її варіантів і тенденцій розвитку;
- розвивати уміння спостереження та аналізу фонетичних явищ;
- вдосконалювати лінгвістичну компетенцію на основі використання в науковому дискурсі фонетичного термінологічного апарату;
- сприяти розвитку навиків ефективної комунікації з використанням знань про стилістичну і соціальну диференціацію вимови;
- набути навичок транскрибування.

Основні задачі курсу теоретичної фонетики німецької мови під час проведення лекційних та практичних занять полягають у тому, щоб допомогти майбутнім вчителям та філологам:

- Усвідомити всю важливість та необхідність означеного курсу як важливої складової у системі професійної підготовки.
- Проаналізувати і засвоїти навчальний матеріал, в якому реалізуються програми теорії та практики.
- Оволодіти практичним навиками німецької вимови.
- Закріпити набуті теоретичні та практичні знання.

- Підвищити загальний рівень культури і мовлення студентів

Перелік компетенцій, які студенти мають набути при вивченні курсу.

Курс спрямований на розвиток та удосконалення компетенцій, необхідних для розуміння проблем фонолінгвістики, орієнтування в тенденціях та напрямках у вивченні фонетичної системи мови. По закінченню курсу студенти повинні:

- Знати базові поняття та концепції сучасної теоретичної фонетики німецької мови;
- Знати основні напрями та школи в галузі теоретичної фонетики;
- Знати основні методи фонетичних досліджень;
- Знати базову термінологію;
- Знати характеристики звуків мовлення та транскрипцію;
- Знати види наголосів та правила наголошення;
- Вміти розуміти та аналізувати лінгвістичну літературу;
- Вміти аналізувати основні фонетичні процеси;
- Вміти проводити фонетичний аналіз звуку, словосполучення, синтагми, висловлювання, тексту;
- Вміти практично застосовувати набуті теоретичні знання в процесі міжкультурної комунікації.

Основною формою організації навчання при вивченні дисципліни "Теоретична фонетика (німецька мова)" є лекційні, семінарські та індивідуальні заняття, самостійна робота студентів тощо.

Завданням *лекцій* є ознайомлення студентів з дослідженнями в галузі теоретичної фонетики сучасної німецької мови; виявлення предмета та об'єкта дисципліни, сучасних тенденцій та напрямів розвитку зазначеної дисципліни. Особлива увага звертається на розуміння структури та функціонування мови, її міжрівневі та внутрішньосистемні зв'язки.

Мета *семінарських занять* полягає в тому, щоб поглибити розуміння студентами основних проблем теоретичних дисциплін, перевірити рівень опанування матеріалу лекцій та рекомендованої літератури, сформувані в них навички спостереження за мовним матеріалом, навчити робити самостійні висновки, розпізнавати та пояснювати основні мовні явища на практичному матеріалі.

Самостійна робота студентів полягає в опрацюванні поточного лекційного матеріалу й відповідних розділів з обов'язкової та додаткової літератури, підготовці повідомлень на семінарських заняттях, у засвоєнні питань, призначених для самостійного опрацювання.

**2. ПРОГРАМА КУРСУ
“ТЕОРЕТИЧНА ФОНЕТИКА (НІМЕЦЬКА МОВА)”**

2.1 ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Курс: Підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3</p> <p>Модулів: 2 Змістових модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин: 108 год.</p> <p>Тижневих годин: 2</p>	<p>Шифр та назва напрямку: 0203 Гуманітарні науки</p> <p>Шифр та назва спеціальності: 6.020303 «Філологія (німецька)»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень : “Бакалавр”</p>	<p>Обов’язковий.</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр: 5</p> <p>Аудиторних: 28 год.</p> <p>Лекційні заняття: 16 год.</p> <p>Практичні заняття: 12 год.</p> <p>Самостійна робота: 40 год.</p> <p>Модульний контроль – 4 год</p> <p>Семестровий контроль – 36 год.</p> <p>Вид контролю: екзамен</p>

2.2 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів та тематика занять	Всього годин	З них:				ПМК
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Семестровий контроль	
Усього	108	16	12	40	36	4
Змістовий модуль I						
Тема 1. Фонетика як наука, її предмет і завдання. Історичний огляд розвитку науки, зв'язок фонетики з іншими науками.	12	2		6	4	
Тема 2. Фонологія німецької мови. Фонема та її варіанти. Фонологічні школи та предмети їх вивчення.	16	2	2	6	6	
Змістовий модуль II						
Тема 3. Система голосних звуків у німецькій мові.	16	2	2	6	6	
Тема 4. Система приголосних звуків у німецькій мові	16	2	2	6	4	2
Змістовий модуль III						
Тема 5. Склад. Теорії складоутворення. Структура складу в німецькій мові.	12	2		6	4	
Тема 6. Наголос в німецькій мові, його види та функції.	12	2	2	4	4	
Тема 7. Модифікація звуків у мовленні. Позиційно-комбінаторні зміни, асиміляція, акомодация, елізія.	12	2	2	4	4	
Тема 8. Інтонація та її компоненти. Функції інтонації в німецькій мові. Фоностилістика.	12	2	2	2	4	2
Екзамен						

2.3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.3.1. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Лекція №1.

Фонетика як наука, її предмет і завдання. Історичний огляд розвитку науки, зв'язок фонетики з іншими науками

1. Фонетика як наука, її предмет та завдання.
2. Історичний огляд розвитку фонетичної науки.
3. Зв'язок фонетики з іншими науками.
4. Звуковий апарат людини. Активні органи та пасивні органи звукоутворення.
5. Значення фонетики у процесі вивчення та викладання німецької мови.

Лекція №2.

Фонологія німецької мови. Фонема та її варіанти. Фонологічні школи та предмети їх вивчення.

1. З історії поняття «фонема».
2. Дефініція фонему.
3. Фонема та її варіанти (алофони).
4. Фонологічні опозиції.
5. Функції фонем у мовленні.
6. Класифікація фонематичних систем.
7. Фонологічні школи та предмети їх вивчення.

Семінар №1.

Фонетика як наука. Фонетичний рівень мови.

1. Поняття фонетики і фонології як науки.
2. Загальна характеристика звукової системи мови.
3. Будова мовленнєвого апарату: органи дихання, артикуляційні органи.
4. Напруженість та енергійність органів мовленнєвого апарату під час вимови голосних та приголосних звуків німецької мови.

2.3.2. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Лекція №3.

Система голосних звуків у німецькій мові.

1. Поняття голосного звуку.
2. Система голосних звуків німецької мови.
3. Акустично-артикуляційні ознаки голосних звуків
4. Фонетичні дифтонги і трифтонги.

Лекція №4.

Система приголосних звуків у німецькій мові.

1. Система приголосних німецької мови.
2. Акустично-артикуляційні ознаки приголосних звуків.
3. Фонологічні варіації приголосних звуків.
4. Сильна позиція приголосних звуків.

Семінар №2

Система голосних звуків у іспанській мові

1. Голосні звуки в німецькій мові та їх класифікація.
2. Дифтонги. Трифтонги.
3. Напівголосні звуки німецької мови.
4. Твердий приступ німецьких голосних звуків.

*Семінар №3****Система приголосних звуків у іспанській мові***

1. Система приголосних фонем німецької мови.
2. Акустична класифікація приголосних.
3. Африкати.
4. Алофони фонем /r/
5. Приголосні /h/, /χ/, /ç /.

2.3.3. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III*Лекція №5.****Склад. Теорії складоутворення. Структура складу в німецькій мові.***

1. Поняття складу. Визначення його ядра.
2. Різновиди складів в німецькій мові.
3. Структура складу.
4. Найвизначніші теорії складкоутворення.

*Лекція №6.****Наголос в німецькій мові його види та функції.***

1. Поняття наголосу.
2. З історії розвитку наголосу в німецькій мові.
3. Види наголосу: словесний, фразовий, додатковий, логічний, емпатичний.
4. Наголос в одно- та багатоскладових словах.
5. Функції наголосу.

*Лекція №7.****Модифікація звуків у мовленні. Позиційно-комбінаторні зміни, асиміляція, акомодация, елізія.***

1. Причини модифікації.
2. Позиційно-комбінаторні зміни.
3. Асиміляція.
4. Акомодация.
5. Елізія.
6. Компоненти інтонації: Функції інтонації. Інтонаційні схеми іспанського мовлення. Розповідне, питальне, окличне речення. Можливі варіанти.

*Лекція №8****Інтонація та її компоненти. Функції інтонації в німецькій мові. Фоностилістика.***

1. Поняття інтонації.
2. Компоненти інтонації: мелодика, інтенсивність, довгота, пауза, тембр.
3. Функції інтонації.
4. Предмет фоностилістики.
5. Стилістичні компоненти інтонації.
6. Функціонально-фонетичні стилі в німецькій мові.

*Семінар №4.****Склад. Теорії складоутворення. Структура складу в німецькій мові. Наголос в німецькій мові його види та функції.***

1. Стратифікація мови, що звучить, та її одиниці: склад (типи), фонетичне слово, фраза, синтагма, фоноабзац, текст.
2. Аспекти складоутворення.

3. Теорії складоутворення.
4. Поняття наголосу.
5. Функції наголосу.
6. Наголос у фразі. Поділ на синтагми.

Семинар №5.

Модифікація звуків у мовленні. Позиційно-комбінаторні зміни, асиміляція, акомодация.

1. Види модифікації в німецькій мові.
2. Вплив ступеню наголошення.
3. Види редукації.
4. Значення позиції звуку в складі, слові.

Семинар №6

Інтонація та її компоненти. Функції інтонації в німецькій мові. Фоностилістика.

1. Поняття інтонації.
2. Функції інтонації.
3. Варіанти інтонації.
4. Стилістичні особливості використання інтонації у різних функціональних стилях мовлення.

2.4. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРЕТИЧНА ФОНЕТИКА (НІМЕЦЬКА МОВА)»

Разом: 108 год. Лекції – 16 год., практичні заняття- 12 год., самостійна робота- 40 год., пмк – 4 год., підсумковий контроль – екзамен.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III			
Кількість балів за модуль	33 бали		59 балів		92 бали			
Лекції	1 (1 бал)	2 (1 бал)	3 (1 бал)	4 (1 бал)	5 (1 бал)	6 (1 бал)	7 (1 бал)	8 (1 бал)
Теми лекцій	Фонетика як наука, її предмет і завдання. Історичний огляд розвитку науки, зв'язок фонетики з іншими науками	Фонологія німецької мови. Фонема та її варіанти. Фонологічні школи та предмети їх вивчення.	Система голосних звуків у німецькій мові.	Система приголосних звуків у німецькій мові.	Склад. Теорії складоутворення. Структура складу в німецькій мові.	Наголос в німецькій мові його види та функції.	Модифікація звуків у мовленні. Позиційно-комбінаторні зміни, асиміляція, акомодация, елізія.	Інтонація та її компоненти. Функції інтонації в німецькій мові. Фоностилістика.
Виконання домашнього завдання	5 балів	5 балів 10 балів самостійна робота	5 балів	5 балів 10 балів самостійна робота	5 балів	5 балів 10 балів самостійна робота	5 балів	5 балів 10 балів самостійна робота
Кількість балів за практичні		Семинар №1 10 балів + 1 бал (відвідування)	Семинар №2 10 балів + 1 бал (відвідування)	Семинар №3 10 балів + 1 бал (відвідування)	Семинар №4 10 балів + 1 бал (відвідування)	Семинар №5 10 балів + 1 бал (відвідування)		Семинар №6 10 балів + 1 бал (відвідування)
Види поточного контролю			Модульна контрольна робота 1 (15 балів)		Модульна контрольна робота 2 (15 балів)			
Підсумковий контроль					Екзамен 40 балів			
Разом	184							

2.5. Завдання для самостійної роботи

1. Компоненти фонетичної системи німецької мови.
2. Орфоепічні норми сучасної німецької мови.
3. Звук як фізико-акустичне явище.
4. Співвідношення письма і вимови.
5. Основні правила нового німецького правопису.
6. Особливості транслітерації.
7. Фонетична та фонологічна транскрипція. Графічне зображення інтонації.
8. Правила визначення фонем та їх варіантів за Н. С. Тркебецьким.
9. Поняття архіфонеми.
10. Морфологічне та фонетичне розмежування складів.
11. Асиміляція. Дисиміляція. Подвоєння.
12. Фоностилістичний аспект усних висловлювань.
13. Стилістично обумовленні модифікації звуків.
14. Роль ритму у фоностилістиці.

Шкала оцінювання самостійної роботи

Рівень виконання	Кількість балів	Оцінка за традиційною системою
Високий	10	Відмінно
Достатній	6-8	Добре
Середній	4	Задовільно
Низький	0-2	Незадовільно

2.7. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

№ п/п	Вид діяльності	VIII семестр		
		Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекційних занять	1	8	8
2.	Відвідування семінарських занять	1	6	6
3.	Виконання домашнього завдання	5	8	40
4.	Робота на семінарських заняттях	10	6	60
6.	Самостійна робота	10	4	40
7.	Модульні контрольні роботи	15	2	30
	Максимальна кількість балів		184	
	Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів		3,06	

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A
82 – 89	Добре	B
75 – 81		C
69 – 74	Задовільно	D
60 – 68		E
35 – 59	Незадовільно	FX

2.8.МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекційні, семінарські та індивідуальні заняття, робота в Інтернеті, робота з літературою, використання комп'ютерних технологій (презентації в PowerPoint), пояснення, розповідь, бесіда.

2.9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- програмно-методичні розробки для SMART-дошки.

2.10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛИТЕРАТУРА

Основна

1. Essen O. von. Allgemeine und angewandte Phonetik. – Berlin, 1966.
2. Hakkarainen H. J. Phonetik des Deutschen. – Wilhelm Fink Verlag. - München, 1995.
3. Heike G. Phonologie. – Stuttgart, 1972.
4. Kohler K. Einführung in die Phonetik des Deutschen. – Erich Schmidt Verlag, 1997.
5. Steriopolo E. Theoretische Grundlagen der deutschen Phonetik. – Winnytsa „Nowa Knyha“, 2004.

Додаткова

1. Dieling H., Hirschfeld U. Phonetik lehren und lernen. – Goethe – Institut München, 1995.
2. Duden: Aussprachenwörterbuch: Wörterbuch der deutschen Standardaussprache. – Mannheim: Bibliographisches Institut, 1981.
3. Hirschfeld U., Stock E. Phonotheke. – DaF. München. 1995.
4. Lindner G. Einführung in die experimentelle Phonetik. – Akademie – Verlag. Berlin, 1969.
5. Lindner G. Grundlagen und Anwendung der Phonetik. – Akademie – Verlag, Berlin, 1981.
6. Meinhold G. Deutsche Standardaussprache – Lautschwächungen und Formstufen. – Jena, 1973.
7. Meinhold G., Stock E. Phonologie der deutschen Gegenwartssprache. – VEB Bibliographisches Institut Leipzig, 1982.
8. Philipp M. Phonologie des Deutschen. – Stuttgart, 1974.
9. Rausch R., Rausch I. Deutsche Phonetik für Ausländer. – Leipzig, 1988.
10. Stock E. Deutsche Intonation. - Berlin, München, Leipzig: Langenscheidtverlag Enzyklopädie, 1999.
11. Бондарко Л.В., Вербицкая Л. А., Гордина М. В. Основы общей фонетики. – С. – Пб., 2000
12. Дворжецкая М.П., Стереополо Е.И., Калита А. А. Практикум по теоретической фонетике. – К., 1988.
13. Зиндер Л. Р. Теоретический курс фонетики современного немецкого языка. – С. – П., 1997.
14. Зиндер Л. Р. Общая фонетика. – М., 1979.
15. Зиндер Л. Р., Строева Т. В. Историческая фонетика немецкого языка. – М. – Л., 1965.
16. Кодзасов С. В., Кривнова О. Ф. Общая фонетика. – М., 2001.
17. Трубецкой Н. С. Основы фонологии. – Аспект Пресс. – М., 2000.

Робоча програма навчального курсу
«Теоретична фонетика (німецька мова)»

Укладачі: Драч Н.Є., викладач кафедри германської філології інституту Філології Київського університету імені Бориса Грінченка
Зайченко Олена Вячеславівна, старший викладач кафедри германської філології інституту Філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Теоретична фонетика (німецька мова). Програма навчальної дисципліни /
Укладач Н.Є. Драч – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. –
15 с.